

De eerste zeereis naar Indië

« Op de kaap der stormen dansen de duivels... », wou Bartolomeo Diaz in zijn dagboek neerschrijven toen de inktpot met een klap van zijn schrijftafel viel. Het karveel kraakte in zijn voegen, huizenhoge golven rolden over het dek en de trotse masten bogen zozeer, dat zij als lucifers middendoor knapten. Niet alleen de storm had het schip zo verschrikkelijk toegetakeld, ook zeestromingen die tegen de koers ingingen waren de oorzaak van de katastrofe. De waterreservoirs waren lek en liepen leeg. Van verzorging was haast geen sprake meer ; heel wat bemanningsleden hadden scheurbuik — een vreselijke ziekte — opgelopen en verloren al hun tanden. En toch was Bartolomeo Diaz tijdens die dagen een gelukkig en fier man.

1497. Vasco da Gama in een storm bij de Kaap de Goede Hoop. Zijn schepen slaagden in de omvaart en openden de zeevaartroute naar Indië.

« Wij hebben het uiteinde van Afrika gevonden, in dit jaar onzes Heeren 1487 », schreef hij met krijt op de muur van zijn smalle kajuit.

Een paar matrozen strompelden het bescheiden vertrek binnen. Zij konden zich nauwelijks rechthouden op hun benen. Als tolk van de zieken, de dorstigen en uitgehongerden eisten zij de onmiddellijke terugtocht naar Portugal.

Heen en weer geschud door de schokken van het schip legde Diaz hen uit waarom zij verder moesten varen. Al zestig jaar lang zochten de Portugese zeelui de Afrikaanse zuidkust om met hun eigen schepen de peperdure Indische kruiden naar Europa te kunnen vervoeren. Jaar na jaar was men een stuk dieper doorgedrongen langs de Afrikaanse kusten. Nu waren de Portugezen eindelijk aan de zuidkaap van het kontinent en hadden onder de vreselijkste stormen erom heen gevaren. Natuurlijk, het was nog ver naar Indië, maar op deze route lag geen vreemd land meer.

« Wij hebben de kaap ontdekt, en de koning zal tevreden zijn », hielden de matrozen vol, « alleen de terugtocht kan ons redden. »

Diaz moest toegeven. Want zijn tweede schip was er nog slechter aan toe dan zijn vlaggeschip. Dreigementen en strenge straffen konden tenslotte de hongerigen niet voeden en de zieken niet tot de arbeid dwingen. In de Mosselbaai bij de Afrikaanse oostkust nam hij drinkwater aan boord en onder een klare, rustige hemel voer hij de lange weg terug naar Portugal. In Lissabon werd Diaz als een prins ontvangen. De koning bedacht een betere naam voor de « kaap der stormen » die voortaan « Kaap de Goede Hoop » zou heten omdat er nu gegronde hoop bestond dat men weldra de zeevaartroute naar Indië zou openen.

Estevao da Gama, een gunsteling van de koning, zou een nieuwe vloot aanvoeren. Maar hij stierf. Zijn zoon Vasco, pas 28, nam het kommando over. De expeditie bestond uit vier schepen waarvan slechts één als vrachtschip voor de voorraden diende. Da Gama beschikte in totaal over een 150 man sterke bemanning.

Op 8 juli 1497 zeilt de vloot de haven van Lissabon uit. Zij volgt de weg van Bartolomeo, omzeilt met succes Kaap de Goede Hoop en rukt dan op langs de Afrikaanse oostkust. Bij de monding van de Zambesi laat Vasco da Gama de schepen aanleggen om drinkwater en verse levensmiddelen in te slaan. Bij de landing in Mozambique komen de Portugezen in kontakt met Arabieren die de gehele handel aan de Afrikaanse oostkust beheersen.

Voor hen betekent het opduiken van de Portugese schepen een groot gevaar. Als deze « vervloekte kristenhonden » erin slagen een verbinding tussen Europa en Indië tot stand te brengen, zullen zij de winstgevende handel in kruiden zelf overnemen. De gevolgen daarvan zijn nauwelijks te overzien. Daarom moet de doorvaart van de vreemdelingen te allen prijze worden verhinderd.

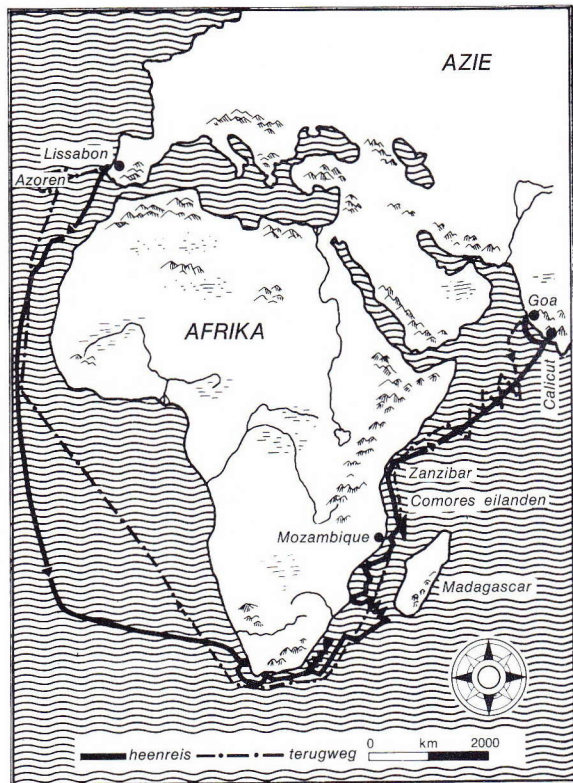
Vasco da Gama is erg opgezet met de Arabische loodsen die hem worden aange-

boden en die een jarenlange ervaring hebben met de scheepvaart naar Indië. Wanneer echter zijn schepen uitvaren, loopt de « St.-Rafaël » dadelijk vast op een zandbank. Op het laatste nippertje kunnen de volgende schepen nog net op tijd hun koers wijzigen. Als de loodsen overboord springen wordt het duidelijk dat er kwaad opzet mee gemoeid is. Men slaagt erin één enkele loods terug aan boord te hijsen. De man wordt gefolterd en bekend wat zijn rasgenoten in het schild voeren.

« Honderd schepen liggen klaar om u te overvallen. Zij wachten enkel tot zons-
ondergang. »

Daar slechts de « St.-Rafaël » is vastgelopen, kunnen de overige schepen de onfortuinlijke boot lostrekken. Met kanonschoten verjaagt Vasco da Gama de vijand. Kort daarop laat hij het vrachtschip verbranden, want het is te langzaam en wordt overigens niet meer gebruikt.

De Portugezen volgen niet langer de Afrikaanse kusten maar stevenen, met een gunstige wind, direkt over de oceaan op Calicut af, een van de grootste en rijkste handelssteden aan de Indische kust. Op 24 mei 1498 heeft Vasco da Gama de zeeroute naar Indië geopend.

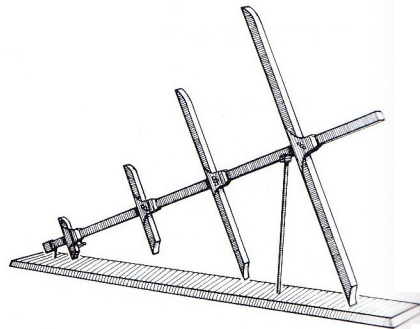
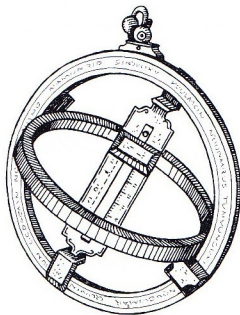
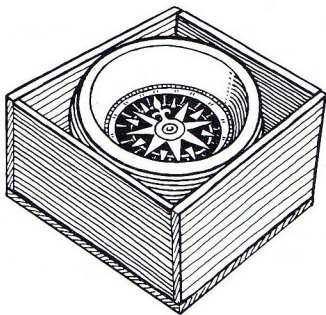

Met zijn omvaart van Afrika ontsluit Vasco da Gama de zeeweg naar Indië.

De Samorin, zoals men de koning van Calicut noemt, is graag bereid om handel te drijven met kristelijke zeelui. Tot dan toe was hij enkel aangewezen op Arabieren. Als tolk en onderhandelaar bij de handelsbesprekingen fungeert een Duitse Jood uit Posen, Gaspar genaamd. Hij is te voet door geheel Europa en uiteindelijk tot in Indië getrokken. Deze Gaspar zorgt ervoor dat, ondanks alle weerstand van Arabische kooplui, de schepen van Vasco da Gama barstensvol worden geladen met kruiden.

In oktober 1498 vat men de dramatische terugtocht aan. Alleen al voor de tocht over de Indische Oceaan heeft men driemaal zoveel tijd nodig. De schepen moeten namelijk tegen de wind in varen. De St.-Rafaël loopt te pletter op een rif en zinkt. Wanneer Vasco da Gama om Kaap de Goede Hoop zeilt, is nog slechts de helft van de bemanning in leven.

« Ik heb niemand meer om onze positie te bepalen », schrijft hij in zijn

Kompas, astrolabium en sekstant - om de koers te bepalen.

scheepsdagboek, « wij kunnen enkel overdag varen en moeten onze koers corrigeren bij zonsondergang ». Levende lijken slepen zich voort over het dek, zij kunnen zich ternauwernood nog ergens aan vastklampen. Beide schepen zijn zo onderbemand dat de eerste de beste storm ze moet vernietigen.

Maar hemelse krachten helpen met aanhoudend goed weer. Eindelijk verschijnt aan de horizon de Portugese kust, en kort daarop varen de twee overgebleven schepen van Vasco da Gama de haven van Lissabon binnen.

Dr. Hans-Otto Meissner

De grote ontdekkingsreizigers

Uitgever : A.-R. Bergereau, Esso Belgium N.V.

Alle rechten voorbehouden. Gehele of gedeeltelijke reproductie enkel met schriftelijke toestemming.

Tekst : Dr. Hans-Otto Meissner.

Gedrukt door ALBE N.V./DEURNE.

Kleurenillustraties.

Ary Bergen : blz. 10, 14, 15, 18, 22, 25, 29, 31, 34, 37, 40, 43, 54

Alex De Mulder : blz. 65 en 66

Günter Heesch : blz. 81, 86, 91, 94, 97, 103

Heinz Spohr : blz. 6, 51, 57, 59, 62, 65, 67, 73, 76, 84, 106

Dan Wanders : blz. 44, 45, 47, 70, 79, 99, 102

Omslag : Dan Wanders

Tekeningen en kaarten - Werner Friedrichs :

blz. 8, 9, 12, 13, 16, 20, 21, 24, 27, 30, 33, 35, 36, 38, 42, 48, 49, 50, 53, 61, 69, 74, 78, 92, 95, 98, 101, 105.

Inhoudstafel

Biografie van Dr. Hans-Otto Meissner	2
Woord vooraf van Gaston de Gerlache	3
Wereldkaart uit 1571	4
Leif Erikson. De eerste ontdekking van Amerika	6
Marco Polo's reis naar China - Miljoenenenschappen in bedelaarslompfen	10
Christoffel Columbus ontdekt een nieuwe wereld	13
Vasco da Gama. De eerste zeereis naar Indië	17
Hernando Cortez veroverft Mexico	21
Francisco Pizarro. Het afschuwelijke einde van de Inca	25
Fernando Magellaan. 18 mannen zeilen de wereld rond	28
Francisco de Orellana. De gevangenen van de Amazone	31
Samuel Champlain in Canada	34
Francis Drake. De verschrikking der zeven zeeën	37
Kapitein Cook ontdekt 1.000 eilanden	40
Alexander Mackenzie. Dwars doorheen Noord-Amerika	44
Gerhard Rohlfs. In de bakoven van de Sahara	47
David Livingstone. Een leven voor Afrika	50
Henry Stanley. De rotsenbreker	53
Fritjof Nansen. Door nacht en ijs naar de noordpool	56
August Andrée. In een ballon over de IJszee	61
Adrien de Gerlache opent de zeeroute naar de zuidpool	64
Roald Amundsen/Robert Scott. Strijd om de zuidpool	66
Paul Graetz. Met de auto dwars door Afrika... 60 jaar geleden	68
Howard Carter. De gouden farao	71
Sven Hedin volgt de zijderoute	75
Hugo Eckener. Schepen in de lucht	78
Louis Blériot. De eerste vlucht over het kanaal	82
Hans Bertram. Zes weken in de hel	85
Heinrich Harrer. De vlucht naar Tibet	89
Edmund Hillary. Op de hoogste bergtop ter wereld	93
Auguste Piccard. De hoogste hoogte, de diepste diepte	96
Thor Heyerdahl. Kontiki en Ra	100
Wilfried Erdmann. 420 dagen alleen aan boord	103
Moderne wereldkaart 1971	108
Belangrijke data voor de ontdekking van de wereld	110